

ÅRSBERÄTTELSE 2010

Forststyrelsens naturtjänster
**Vårdare av vår
vackraste natur**

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN

INNEHÅLL

Nationalparkerna utgör
grunden för naturturismen 1

Välfärdstjänster i vår
förtrollande natur 3

Mångsidigt
för naturvärdena 6

Arbetsplatser
i hela landet 10

Rikedomar i och
ur naturen 2011 11

Text: Päivi Rosqvist, Tiina Grahn

Layout: Marianne Katainen

Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax

Pärbild: För vandraren är Kolis
mäktiga ladskap den verkliga höjd-
punkten bland Karelen blånande
höjder. Foto: Markku Tano.

Forststyrelsen, naturtjänster 2011

PB 94, (Fernissagatan 4),

01301 Vanda, Finland

www.metsa.fi

www.utinaturen.fi

www.utflyktskarta.fi

Erweko Painotuote Oy, Helsingfors 2011

Upplaga 400 st.

ISBN 978-952-446-841-1 (tryckt)

ISBN 978-952-446-842-8 (pdf)

Trycksaak
441 032

FÖRORD

Naturtjänsternas arbete stöds i hela Finland

Forststyrelsens naturtjänster anses utföra ett nödvändigt arbete. Det visade sig 2010. När naturtjänsterna hotades av nedskärningar på flera miljoner euro på grund av det statsfinansiella läget fick vi brett stöd från samtliga riksdagsgrupper. Riksdagsledamöternas kommentarer i vår årsberättelse berättar också om detta.

Vi fick stöd från näringslivet, motionärernas intressebevakningsgrupper, fackförbund och frivilligorganisationer samt kommuner och landskap.

Det är fint att den nationalegendom som naturtjänsterna sköter och de välfärdstjänster som ansluter sig till den upplevs så viktig att människorna står upp för den. Det är ändå inte så konstigt, för vårt arbete gagnar hela samhället.

Med hjälp av skyddsområdena hjälper vi till att bevara mångfalden och bidrar till att landsbygdens inkomster från naturturismen ökar samtidigt som vi stärker varumärket Finland. Våra välfärdstjänster stödjer hälsan, oberoende av om våra kunder är intresserade av att röra sig i naturen, njuta av tystnaden, jaga eller fiska.

Grunden för all vår verksamhet är att Finlands värdefullaste natur inte får äventyras. Skyddsområdena är naturskyddets viktigaste instrument och ett bra sätt att bekämpa konsekvenserna av klimatförändringen. Just med hjälp av naturtjänsternas arbete uppfyller Finland många av sina internationella skyddsförpliktelser. Till dem hör t.ex. EU:s mål och FN:s konvention om naturens mångfald. Också den hotklassificering för Finlands arter som publicerades i slutet av året visade att vårt arbete är nödvändigt för att stoppa utarmningen av naturen.

Naturvärdena är dessutom en förutsättning för den växande naturturismen: enligt våra kundundersökningar är naturen och landskapet den viktigaste orsaken att besöka en nationalpark.

Vi har lyckats förbättra vår produktivitet ytterligare. Enligt personalenkäten är våra anställda nöjda med sitt arbete fast vi blev tvungna att inleda samarbetsförhandlingar inför hotet om minskad finansiering.

Vi har alltså all orsak att hoppas att vi får fortsätta med detta arbete, som medborgarna, intressegrupperna, beslutsfattarna och den egna personalen är nöjda med, även när Forststyrelsens organisation reformeras.

Den nuvarande modellen, där vi sköter offentliga förvaltningsuppgifter under direkt resultatstyrning från miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet, garanterar att vårt arbete är effektivt och opartiskt. Den ger oss bästa möjliga position att bilda nätverk för att trygga medborgarnas grundläggande rättigheter samt främja den lokala ekonomin och sysselsättning. Samtidigt ger den oss möjlighet att bredda vår finansiella bas via offentlig projektfinansiering, en nödvändighet för vår verksamhet.

Jag hoppas också att de som fattar beslut om vår organisationsreform kommer ihåg att vi är en aktör inom den offentliga förvaltningen som främjar det gemensamma goda på ovan beskrivet sätt. Det är en roll som vi vill behålla även i fortsättningen.

Raimo Väisänen
Naturtjänstdirektör

Att paddla på Kitkajoki i Oulanka är en oförglömlig upplevelse. En kunnig turistföretagare introducerar även nybörjaren i paddlingskonsten på ett säkert sätt och med respekt för naturen. FOTO: METSÄHALLITUS / MINNA KORAMO

Nationalparkerna utgör grunden för naturturismen

Nationalparkerna är våra nationalskatter – och även viktiga för samhällsekonomin. Naturturismen i de populäraste nationalparkerna tillförde 2010 den lokala ekonomin så mycket som 20–30 euro för varje euro som investerats i service i parken. Tillsammans tillförde nationalparkerna den lokala ekonomin 108,9 miljoner euro och sysselsatte folk utanför Forststyrelsen motsvarande 1 403 årsverken.

Forststyrelsens enhet naturtjänster producerar och upprätthåller basservice i skydds- och strövområden med statliga medel. När företagare erbjuder avgiftsbelagd turistservice i samband med skydds-

områdena tillför besökarna den lokala ekonomin pengar och arbetsplatser. På detta sätt utvecklar staten och företagarna tillsammans en hållbar naturturism och Finlandsbildens.

Friluftstjänster inbjuder till fjäll och skärgård

Nationalparkernas, statens strövområdens och fyra andra naturobjekts inverkan på den lokala ekonomin 2010 var sammanlagt 143,5 miljoner euro. Topprön när det gäller inkomsteffekterna var Pallas–Yllästunturis, Urho Kekkonens och Oulankas nationalparker. Också naturturismen i Lapska armen var inkomstbringande. De

” Vackra landskap och ren natur är Lapplands turisttrumf. Forststyrelsen – den överlägset största markägaren i Lappland – bär ett stort ansvar för att de ska bevaras. I framtiden blir hållbar naturturism allt viktigare för hela näringen, och Forststyrelsens naturtjänster spelar en central roll för att möjliggöra den.” – HANNES MANNINEN, CENTERN. RIKSDAGSLEDAMOT 2010.

som sökte rekreation i naturen där tillförde Enontekis kommuns ekonomi ca 4,3 miljoner euro per år, och den sysselsättande effekten var minst 47 årsverken.

– För basunderhållet i området används cirka 170 000 euro per år. Satsningarna på att underhålla konstruktionerna avkastar även här mer än 20-faldig nytta”, berättar parkchefen **Pekka Sulkava**.

Dessa områden trolld binder med sina ståtliga landskap. Enligt besökarundersökningar är naturen och landskapet de viktigaste besöksorsakerna.

Nationalparkerna och övriga friluftsområden gagnar hela turistsektorn. Dessutom ingår naturtjänsterna samarbetsavtal med turistföretag som förbundet sig till hållbar naturturism. På områden som sköts av Forststyrelsen erbjuder företagen t.ex. programtjänster samt transport-, måltids- och inkvarterings tjänster. I slutet av 2010 uppgick antalet samarbetsavtal till 297.

– Nationalparken gör naturturismen trovärdig samt erbjuder leder och tjänster som hålls i skick. Nationalparken ger enskilda företag synlighet och kunder, summerade **Marie Louise Fant** från företagsnätverket Saimaa Holiday på vårt partnerskapsseminarium.

För långsiktig utveckling av naturturismen i nationalparkerna och närområdet

” *Den vackra skärgårdsnaturen är unik men den är också mycket känslig för det slitaget som stora mängder besökare kan förorsaka. Då naturturismen ökar blir Forststyrelsens naturtjänsters service, vägledning och information allt viktigare. Genom att styra turismen i nationalparkerna med hjälp av vägledning, service och information kan miljöpåverkan minimeras. Därför är det viktigt att tillräckliga resurser för vården och skötseln av nationalparker och naturskyddsområden garanteras.*”

– CHRISTINA GESTRIN, SVENSKA FOLKPARTIET.
RIKSDAGSLEDAMOT 2010.

gör naturtjänsterna upp en plan för naturturismen i området. Exempelvis i den plan som gjordes upp för Koli–Ruunaa 2010 har man försökt hitta sätt att främja hållbar naturturism tillsammans med

turistaktörerna i området. Målet är det samma för naturturismplanen för östra Kajanaland. Genom den stöds också turistkonceptet Wild Taiga, som har utvecklats av den lokala turistföreningen.

Samarbetsprojekt ger kicken

Kustprojekten är särskilt synliga i verksamheten 2010. De flesta är delfinansierade av EU. Utanför Borgå började vi reparera de historiska byggnaderna på fyrholmen Söderskär. I Östra Finska vikens nationalpark iståndsattes inkvarteringsutrymmen och kulturlandskap för att främja turismen. På världsarvsområdet i Kvarkens skärgård har vi tack vare Feniks-projekten utvecklat grundläggande friluftstjänster tillsammans med våra partner så att naturen på den unika landhöjningskusten inte ska äventyras.

Snöskovandring blir populärare från år till år. För en dagstur räcker det med en lätt rygsäck när man ska njuta av solen på vårsnön i Lappland. FOTO: METSÄHALLITUS / OLLI VAINIO.

Koroumas naturskyddsområde i Posio lockar isklättrare på vintern och inbjuder sommartid till avslappnande friluftsliv. FOTO: METSÄHALLITUS / MARI LIMNELL

Välfärdstjänster i vår förtrollande natur

Motion i naturen i de ståtligaste naturobjekten i Finland – nationalparkerna, ödemarkerna och statens strövområden – ger välbefinnande och gott humör. Forststyrelsens naturtjänsters arbete för friluftstjänsterna ledde till två erkännanden 2010. Vid viktigt också mer systematiska åtgärder än tidigare för att utveckla, producera och utvärdera motion i naturen och andra välfärdstjänster med anknytning till naturen.

Naturen och motion i naturen ger oss mental och fysisk styrka. Detta vet vi både av erfarenhet och genom olika undersökningar. Det krävs dock mera systematiskt arbete för att utreda motionens hälsoeffekter.

– I slutet av 2010 godkände naturtjänsternas ledning det nya programmet Hälsa ur nationalparkerna. Ett mål är att naturtjänsterna och välfärdssektorns serviceproducenter i framtiden ska planera, producera och marknadsföra produkter tillsammans. När befolkningen blir äldre är det t.ex. viktigare än förr med trygga vandringsleder, säger specialplanerare **Martti Aarnio**.

Tillsammans med Metla och vissa andra forskningsinstitut började vi utarbeta metoder för att förstå och verifiera skyddsområdenas hälsoeffekter och vi gjorde en omfattande undersökning av god hälsofrämjande praxis på olika håll i världen. Våra partner är bl.a. National Parks Service, som sköter nationalparker-

” Ingen har ensamrätt till naturen. Alla medborgare måste ha möjlighet att njuta av vår ståtliga natur och hämta rekreation ur den. För att vi ska kunna ösa ur denna naturkraft måste naturen tas om hand. Till detta värdefulla arbete bidrar även Forststyrelsens naturtjänster. – SUSANNA HUOVINEN, SOCIALDEMOKRATERNA, RIKSDAGSLEDAMOT 2010.

na i USA, och Parks Victoria i delstaten Victoria i Australien.

– Det är viktigt att vi kan hämta hälsa ur naturen i vår vardagliga närmiljö, också i närheten av städer. Därför ansökte vi 2010 om finansiering för att utveckla trygga och hälsofrämjande friluftstjänster i

Noux nationalpark i huvudstadsregionen samt i närheten av Uleåborg. En särskild målgrupp i Noux är pensionärerna, säger Martti Aarnio.

Naturtjänsterna sätter finländarna i rörelse

År 2010 företogs 4,8 miljoner besök i de områden som sköts av Forststyrelsens naturtjänster. Också intresset för jakt och fiske ökar. År 2010 sålde Forststyrelsen 106 000 jakt- och fisketillstånd. Fast välfärdseffekterna av rekreation i naturen ännu inte är kända i detalj, är det klart att välbefinnandet och folkhälsan förbättras i naturen. Därför valde den riksomfattande motionsorganisationen Suomen Latu Forststyrelsens naturtjänster till Suomen Liikuttaja ('den som sätter Finland i rörelse') 2010.

– Dessa mängder har stor betydelse för finländarnas välbefinnande. Genom att röra sig i skogen och i nationalparkerna håller sig finländarna friskare såväl fysiskt och mentalt som socialt, motiverar Suo-

KUNDTJÄNSTENS NYCKELTAL 2010

- 4,8 miljoner besök i områden som sköts av Forststyrelsens naturtjänster (mer information på insidan av bakre pärmen)
- 849 000 besök på kundtjänstställena (mera information på insidan av bakre pärmen)
- 45 000 guidade kunder i grupper
- 2,5 miljoner besök i webbtjänsten Utinaturen.fi (Luuntoon.fi)
- 1 miljon besök i webbtjänsten Utflyktskarta.fi (Retkikartta.fi)
- 69 200 sålda fisketillstånd
- 37 000 sålda jakttillstånd
- kundtillfredsställelsen bland vandrarna 4,2 (på skalan 1–5)
- kundtillfredsställelsen bland fiskare och jägare 3,7 (på skalan 1–5)

FRILUFTSLIVETS

SERVICEUTRUSTNING 2010

- underhållna rastplatskonstruktioner (bl.a. eldplatser) 3 155 st.
- underhållna torrtoaletter och avfallshanteringsbyggnader 2 276 st.
- underhållna friluftsleder och naturstiggar 6 738 km

men Latus verksamhetsledare **Eki Karlsson** valet.

För jägarna tog vi i bruk ett system med vars hjälp de kan ansöka om och betala områdesvisa tillstånd för älgjakt eller säsongtillstånd för jakt på småvilt över internet. Södra Finland fick ett tredje område för småviltsjakt när vi öppnade ett nytt jaktområde i Vesijako i Tavastland.

För att fira att sommarlovet började bjöd Forststyrelsen alla under 18 år på en gratis fiskedag, Vapapäivä ('spödagen'). Cirka 500 barn och ungdomar deltog i evenemanget. För dem hade man reserverat 11 avgiftsfria objekt, där Finlands Fritidsfiskares guider ordnade en tävling om den största fångsten.

Utinaturen.fi är en prisbelönad port till naturen

Matkailutoimittajien kilta ("turistjournalisternas gille") belönade webbplatsen Utinaturen.fi (Luuntoon.fi) som den bästa webbplatsen 2010. I följd uppgick antalet besök på webbplatsen till 2,5 miljoner.

Utinaturen.fi är en del av naturtjänsternas friluftstjänster i nationalparkerna och strövområdena som är öppna för alla. I motiveringen till priset konstateras mycket träffande att allemansrätten kan tillgodoses även på en webbplats.

– Utinaturen.fi är ett sätt att fullgöra den uppgift som Delegationen för varumärket Finland gett Forststyrelsen att locka ut medborgarna i naturen, säger

Katariina Hopponen, huvudredaktör för Utinaturen.fi.

Webbtjänsten Utinaturen.fi kompletteras av tjänsten Utflyktskarta.fi (Retkikartta.fi), som förnyades 2010. Under året besöktes tjänsten för första gången över en miljon gånger.

Evois fick bra service för barn och rörelsehindrade

Många av våra utfärdsmål har naturstiggar och rastplatser som är byggda så att även de som rör sig i rullstol eller med barnvagn kan ta sig fram och vila där.

Evois strövområde fick Tavastehus stads handikappråds erkänsla för utvecklandet av tillgängliga tjänster. Evois lättframkomliga leder börjar direkt vid parkeringsplatsen och servicekonstruktionerna iståndsätts så att de blir tillgängliga för alla användare.

I Evois färdigställde Forststyrelsen och Finlands Scouter rf sommaren 2010 tillsammans ett hundra hektar stort lägerområde, där Forststyrelsen erbjuder storstilade ramar för stora läger och evenemang. Väg-, vatten-, avlopps- och elnäten i området garanterar goda förhållanden för även stora grupper, och till den permanenta utrustningen hör också en eldplats med tak, vindskydd för övernattnings samt badstrand. Scouternas storläger Kilke samlade cirka 11 000 deltagare i slutet av juli.

” Skogen har genom tiderna erbjudit finländarna skydd och trygghet mot fiendens hot.

Tallen har gett barkbröd när mjölet trutit och viltet har gett kött och sjöarna fisk som sovel på brödet. Genom sina skogsarbetarstugor och traditionsgårdar stärker och ökar Forststyrelsen folkets kunskap om våra förfäders liv i den kalla och karga Norden. – PENTTI OINONEN, SANNFINLÄNDARNA, RIKSDAGSLEDAMOT 2010.

” *Nationalparkerna och natu-
rumen är av stor betydelse för
barns och ungdomars miljö-
fostran. De bekantar ungdomarna med
det finländska nationallandskapet och lär
dem att ta ansvar för hela skapelsen.*

– KARI KÄRKKÄINEN, KRISTDEMOKRATERNA,
RIKSDAGSLEDAMOT 2010.

*Myrar i naturtillstånd, som Torronsuo
nationalpark i Tammela, är paradiset för
fågelbongare, bärplockare och vandrare.*

FOTO: METSÄHALLITUS / MIKKO TIIRA.

Mångsidigt för naturvärdena

År 2010 hade av FN utsetts till temaår för naturens mångfald. Detta syntes på många sätt i vår verksamhet, eftersom vårt arbete omfattar såväl naturvård, främjande av hållbar användning av naturresurser och områden som natur- och artkartläggningar.

Vi satsade också på kommunikation om naturens mångfald. Goda nyheter följer av goda gärningar – något som man kan märka av exemplen som berättar om vårt skyddsarbete 2010.

Rivstart för myrnaturens bästa

Projektet Boreal Myrmarknät-LIFE inledes den 1 januari 2010, och den 5 januari brummade sågarna i gång på den första arbetsplatsen. Det är fråga om Europeiska unionens LIFE-fonds genom tiderna mest omfattande naturprojekt i Finland. EU finansierar hälften av budgeten som går på 6,7 miljoner euro.

Målet är att återställa över 4 000 hektar myrar av olika typ i naturtillstånd på 52 skyddsområden från Stormossen i Hangö till den vidsträckta Pomokaira i Sodankylä och Kittilä. Till naturtjänsternas partner hör också Jyväskylä universitet och närings-, trafik- och miljöcentralen i Mellersta Finland.

– Vi förbättrar också medborgarnas kunskaper om myrnaturen och producerar upplevelser. En målgrupp är medborgare som behöver tillgängliga friluftstjänster, berättar projektchef **Mikko Tiira**.

Första året gjorde vi upp en restaureringsplan för 8 objekt, röjde träd på 16 objekt omfattande sammanlagt över 400 hektar och täppte till diken på nästan 700 hektar. Före restaureringen utförde vi övervakning av bl.a. dagfjärilar, trollsländor och ljungpipare tillsammans med projektpartnererna, så att vi kan kontrollera hur

Nationalparker och skyddsområden erbjuder den sällsynta nornan (Calypso bulbosa) skydd.

FOTO: METSÄHALLITUS / MINNA KORAMO.

” Under märkesåret för naturens mångfald har naturtjänsterna på ett berömvärt sätt samarbetat med riksdagens miljöutskott och Naturresursrådet. Under det gångna året har naturtjänsterna på många sätt stått på sig bl.a. när budgetnedskärningar hotade, förhoppningsvis så även i framtiden. Nationalparkerna ropar efter bättre infrastruktur!” – PENTTI TIUSANEN, VÄNSTERFÖRBUNDET. RIKSDAGSLEDAMOT 2010.

dessa grupper eller arter gynnas av att myrnaturen återställs.

Effektiv kartläggning av undervattensnatur

Undervattensnaturen är dåligt känd fastän havsområdena är utsatta för stort användningstryck. Därför inledde naturtjänsterna 2009 ett arbete för att utreda om det går att avslöja naturvärden under

vatten genom kartläggning från luften. År 2010 erhöll vi lovande resultat som är unika i hela världen.

Enligt resultaten kan kartläggning från luften som bygger på LiDAR-laserstrålning användas vid sidan av djupmätningar för att identifiera livsmiljöer under vatten. Det viktiga är snabbheten, men metoden ger också tillförlitlig information om växtligheten.

– Med flyg kan man samla in information om undervattensnaturen på cirka 30 km² per dag. Med nuvarande metoder är resultatet för ett båtteam under hela sommarsäsongen cirka 10 km², säger specialplanerare **Michael Haldin**, som lett projektet.

Metoden kräver vidareutveckling men kan vara till stor hjälp framför allt på grunda ställen där områdena också är utsatta för stort användningstryck och naturvärdena är stora. Flyget kan dock inte helt och hållet ersätta dykningarna.

År 2010 samlade vi in information om naturen under vatten på 6 200 hektar. Vår kartläggning av undervattenvegetationen i Bottenviken är den mest omfattande i området på nästan 20 år och avslöjade att vattennaturen i det karga området är överraskande mångsidig.

Beståndet av saimenvikare började öka försiktigt

Naturtjänsternas uppgift är att skydda vissa hotade arter. Den mest kända av dessa torde vara saimenvikaren. För närvarande uppgår antalet individer till cirka 270. Beståndet har ökat med ungefär 10 saimenvikare från året innan. Den snörika vintern 2010 var bra för bobygandet.

– Det goda saimenvikaråret beror på att vinterbeståndet ökade i Pihlajavesi. Det är det glädjande resultatet av positiva attityder och effektiva skyddsåtgärder. Annars är saimenvikarbeståndet fortfarande

de alltför splittrat, säger överinspektör, FD **Tero Sipilä**.

Det område där man begränsat fisket på frivillig väg utvidgades kännbart inför sommaren 2010. Tillsammans med de vattenområden som är i Forststyrelsens besittning täckte dessa 248 avtal nästan helt och hållet de viktigaste områdena där saimenvikaren får sina kutar. Detta ökade kutarnas möjligheter att klara sig genom de farligaste månaderna i livet. På grund av

” Saimenvikarens framtid vilar bokstavligen i händerna på oss som bor och semestrar i Södra Savolax. Om saimenvikaren dör ut skulle det vara ett enormt bakslag för såväl naturens mångfald som turistnäringen i området. Åtgärder för att rädda vikaren behövs just nu.” – LENITA TOIVAKKA, SAMLINGSPARTIET. RIKSDAGSLEDAMOT 2010.

Det luftkuddefartyg som Nokia Abp donerade till WWF gjorde att räkningen av saimenvikarens bonvår vintern 2010 kunde genomföras effektivt. Forststyrelsen, WWF Finland och utbildade frivilliga, en stor del av dem tillhörande lokalbefolkningen, försöker inspektera saimenvikarens hela utbredningsområde under vårvintern, när man kan vara säker på att mödrarna och kutarna inte störs. Man hittade 57 kutar som fötts 2010, av dem var 3 döda. Den snöfattiga vintern 2009 föddes bara 44 kutar, av vilka 6 var döda. FOTO: METSÄHALLITUS / LAAJAKANTTI OY / MARKKU TISSARINEN.

ändringarna i fiskelagen övertogs skötseln av avtalen av närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax i slutet av 2010.

Prisbelönad jaktvård

På Forststyrelsens modellgård Palosaari i Pyhäjoki har jaktvård och jakt samordnats på ett sätt som tryggar naturens mångfald. Som bevis på detta beviljades gården de internationella erkännandena Wildlife Estate och Edmond Blanc. På gården finns 27 objekt som Forststyrelsens naturtjänsternas jakt- och fiskepersonal har gjort till idealmiljöer för olika viltarter. Yrkesmän inom skogsbruket kan bekanta sig med objekten och avverkningsmetoder som lämpar sig för dem. På Palosaari har man bl.a. inrättat skyddade miljöer för hönsfåglarnas kullar och lyckats få älgar att äta på andra ställen än i plantskogar.

Vi överlämnade den riksomfattande skötselplanen för skogshönsfåglar till jord- och skogsbruksministeriet. På många ställen söder om Lappland har ripan försvunnit helt och hållet, sannolikt därför att utdikningen av myrar har förstört deras livsmiljöer. År 2010 dock nästan fördubblades ripbeståndet i detta område. Snötäcket skyddade fåglarna och det föddes många ungar. Forststyrelsen har också återställt myrar i naturtillstånd både på skyddsområden och i ekonomiskogar. De preliminära övervakningsresultaten berättar att de restaurerade objekten har tagits emot väl som nya revir.

Våra jakt- och fiskeövervakare har ungefär samma befogenheter som poliser och övervakar att jakten och fisket går lagligt till. I fjol fortsatte de att samarbeta med polisen och gränsbevakningen bl.a. genom att ordna en vecka med effektiviserad övervakning i östra Finland. Jakt- och fiskeinspektörerna deltog också i övervakningen av bl.a. järv- och saimenvikarbestånden.

VÅRT NATURARBETE 2010 I SIFFROR

- restaurerade skogar och myrar 2 245 ha
- omskötta vårdbiotoper 2 695 ha
- kartlagda naturtyper 35 045 ha
- kartlagda naturtyper under vatten 6 200 ha
- skyddade artförekomster 28 316 st.
- registrerade fornlämningar på skyddsområden 2 148 st., skyddade byggnader 191 st.

Kartläggningar och naturvård livsviktigt för hotade arter

En viktig del av vårt arbete är att göra utredningar om naturtyper, arter och kulturarv. De ger information som styr skyddet och vården så att nyttan för mångfalden blir så stor som möjligt. Målen för datainsamlingen och vårdåtgärderna nåddes väl 2010, men särskilt när det gäller skyddet av hotade arter behövs fortlöpande arbete och finansiering.

En omfattande hotklassificering av arterna i Finland (Rödlistan) blev klar i december.

– Forststyrelsens naturtjänsters kartläggningar gav rikligt med information om bl.a. lavar, tickor och skalbaggar, berättar skyddsbiolog, AFD **Esko Hyvärinen**. Våra kartläggningar stödjer också forskningsarbetet. Kartläggningarna har planerats tillsammans med universitet och forskningsinstitut, och materialet står till forskarnas förfogande. Också många som arbetar hos naturtjänsterna har utbildning på forskarnivå.

Av de fågelarter som häckar i Finland är 59 hotade (24 % av de häckande arterna). Många fågelarter har dock blivit livskraftigare. Av de arter som Forststyrelsen övervakar är den vitryggiga hackspetten och pilgrimsfalken inte längre lika hotade som förr. I lövskogarna i södra Finland beräknas att det finns 120–180 par vitryggig hackspett, på pilgrimsfalkens häckningsområde i norr beräknas 250–285 par leva. Det långsiktiga skyddsarbetet tillsammans med sakkunniga amatörer ger glädjande resultat.

Sådana vårdbiotoper som ängar och skogsbeten som skapats genom gammaldags markanvändning har många starkt

← *Forststyrelsen har lyckats stärka ripbestånden genom att återställa utdikade myrar i naturtillstånd. Riporna har varit bra på att hitta de restaurerade myrarna.* FOTO: METSÄHALLITUS /

TIMO ESKOLA

Niiles-Jouni Aikio jojkar för de talkoarbetare som iståndsatt byggnaderna och vårdbiotopen på den plats där hans släkt bott, Kaapin Jounis historiska samegård. FOTO: METSÄHALLITUS / PIRJO SEURUJÄRVI

hotade arter. På naturtjänsternas områden sköttes 2010 nästan 2 700 hektar vårdbiotoper. Av den totala arealen erhöll 83 % miljöspecialstöd för jordbruket från EU för utökande av mångfalden. Frivillig arbetet, t.ex. röjning och slåttning, är av stor betydelse för vårdbiotopernas bevarande. Det ordnades också 20 talkoläger.

Vi värnar om de samiska språken och kulturarvet

Sametinget beviljade Forststyrelsen priset för en samisk språkgärning som erkänsla för arbetet med att främja de samiska språkens ställning och värna om det samiska kulturarvet.

Naturtjänsterna har som en del av Forststyrelsen arbetat länge för att förbättra de samiska språkens ställning. Bland annat har webbtjänsten Utinaturen.fi sidor

på samiska. År 2010 gav vi ut **Ilmari Mattus** storverk om de samiska ortnamnen i östra Enare tillsammans med Sametinget, Föreningen för enaresamiska och Forskningscentralen för de inhemska språken.

I vårt praktiska samarbete 2010 ingick bl.a. att förhandla om jakt- och fiskekvoter samt om skötsel- och användningsplaner med anknytning till samernas hembygdsområde.

Sommaren 2010 iståndsatte arbetstagarer som naturtjänsterna anställt med sysselsättningsmedel samt WWF:s lägerdeltagare Kaapin Jounis samegård i Lemmenjoki nationalpark. Gården blir ett besöksobjekt som presenterar samekulturen. Till förvaltningsnämnden hör Forststyrelsens naturtjänster, som ansvarar för skötseln, samt Sametinget, Samemuseet Siida och Lemmenjoki byaförening.

Arbetsplatser i hela landet

Ungdomar anställda med sysselsättningsstöd kavlade upp ärmarna sommaren 2010 bl.a. på världsarvsområdet i Kvarkens skärgård. FOTO: METSÄHALLITUS / ANDERS ISAKSSON.

Naturen erbjuder arbete åt dem som bor nära den. Forststyrelsens naturtjänster sysselsätter människor i samtliga landskap – såväl direkt som indirekt.

Naturskyddet och naturvården samt vår kundservice i naturumen ger fast anställda och visstidsanställda arbete, men skapar också arbetstillfällen för företagare och samarbetspartner: turist-, in-kvarterings- och kaféföretagare, naturguider, skogsarbets- och underhålls-entreprenörer samt genom forsknings-samarbete även forskare.

Under semesterperiodernas turistsäsonger och sommarens naturkartläggning erbjuder vi särskilt studerande och nytutexaminerade arbetsmöjligheter. Det behövs kompetent arbetskraft för att få de naturinventeringar som vi satt som mål

utförda. Exempelvis nästan hälften av vårt naturskyddsarbete utförs av visstidsanställd arbetskraft.

Vägen till arbete kan gå genom nationalparkerna

I fjol sysselsatte Forststyrelsens naturtjänster också 160 arbetslösa unga på olika håll i landet med hjälp av ett sysselsättningsanslag på 1,6 miljoner euro i statens tilläggsbudget. Beslutet om finansieringen fattades i maj, och i nära samarbete med NTM-centralerna lyckades vid planera arbetet och hitta arbetstagare redan till sommaren. Anställningarna varade 2–6 månader.

Ungdomarna deltog i naturvårdsarbetet, iståndsatte konstruktioner och byggnader i terrängen samt arbetade i naturumens kundservice och lagrade naturupp-

” Forststyrelsens naturtjänster är en värdefull del av bevarandet av vår unika natur. Förutom naturskydds- och rekreationsvärdena möjliggör naturtjänsterna också mycket annat. Exempelvis Pallas–Ylläs nationalpark tillför varje år området en ekonomisk nytta på 30 miljoner euro. Många ungdomar får också arbetserfarenhet genom naturtjänsterna i sommarjobb och arbetspraktik.” – ANNI SINNEMÄKI, DE GRÖNA.

ARBETSMINISTER 2010.

gifter i databaser. Många fick efterlängtat arbetserfarenhet i den egna branschen.

I Birkaland åter planerade ungdomar informationstavlor till Seitseminens nationalpark, renoverade naturumet och reparerade byggnader på det värdefulla kronskogstorpet. I synnerhet röjningsarbetet på restaureringsområden och områden med stormskador krävde mycket arbetskraft. Flera mål har uppnåtts snabbare med hjälp av de sysselsatta.

Anställda från Korpo till Utsjoki

Naturtjänsternas enhet sköter Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter. Vårt arbete består av naturskydd och produktion av avgiftsfria friluftstjänster samt uppgifter i anslutning till jakt, fiske, terrängtrafik, flottning och fröförsörjning.

Hälften av våra anställda arbetar i södra Finland, en fjärdedel vid vår regionenhet i Österbotten från Vasa till Uleåborg och Kuusamo samt en fjärdedel i Lappland. Vårt arbete fortsatte att uppvisa god produktivitet.

I slutet av 2010 arbetade 550 personer hos naturtjänsterna. Antalet årsverken var totalt 553, varav de sysselsatta ungdomarna stod för 52 årsverken. På samma sätt som tidigare år sysselsatte vi i södra Finland även fångar från öppna anstalter, nu motsvarande 33 årsverken.

Rikedomar i och ur naturen 2011

I slutet av 2010 fick Forststyrelsens naturtjänster två viktiga uppdrag: Riksdagen anvisade oss att agera så 2011 att den naturturism som stödjer sig på nationalparkerna kan utvecklas ytterligare. Delegationen för varumärket Finland uppmuntrade oss till ännu mera uppfinningsrik verksamhet och kommunikation så att finländarna hittar vägen till våra ståtligaste naturobjekt, dvs. nationalparkerna. Hållbar naturturism samt friluftsliv som tilltalar kundens öga och hjärta är dock möjligt bara när vi samtidigt tryggar naturvärdena hos de områden som vi är satta att sköta.

Unika naturobjekt ger välbefinnande

År 2011 till exempel

- Inleder vi programmet Hälsa ur nationalparkerna och projekt i anslutning till det. Tillsammans med våra partner tänker vi hitta de bästa sätten för finländarna att inhämta välbefinnande på våra vackraste naturobjekt.
- Planerar vi utbudet i de naturum som ska byggas i Noux, Pyhä–Luosto och Limingoviken så att de blir portar till naturerfarenheter fyllda av upplevelser för kunderna.
- Börjar vi planera och tillhandahålla friluftstjänster i den nationalpark som ska inrättas i Sibbo storskog, och som är av stor betydelse som rekreationsobjekt för huvudstadsregionen och Nyland.
- Utvidgar vi försäljningen av fisketillstånd via mobiltelefon och webben till att gälla även fiskevårdsavgifter och länsvisa spöfiskeavgifter. Fiskaren kan också notera uppgifter om sin fiskefärd och fångst i en webbaserad dagbok.
- Öppnar vi den förnyade webbtjänsten Utinaturen.fi, där kunderna kan dela med sig av sina natur- och friluftsupplevelser.

Vi är den hållbara naturturismens partner

År 2011 till exempel

- Svarar vi på utmaningen från Delegationen för varumärket Finland och gör tillsammans med våra turistpartner Finland känt som ett land med ståtliga och säregna naturobjekt.
- Utnyttjar vi vid Rokua–Ule träsk internationella GeoPark-status i marknadsföringen tillsammans med våra partner.
- Börjar vi utveckla friluftstjänsterna i den nationalpark som ska inrättas i Bottenhavet så att de betjänar naturturismen och turistföretagarna i området.
- Utvecklar vi turisttjänsterna i Finska vikens skärgård med ERUF-projekt pengar: vi istandsätter byggnaderna på fyrholmen Söderskär inför 150-årsjubileet och utvecklar friluftstjänsterna och naturumets utställning i Ekenäs skärgårds nationalpark.

Vi sköter naturvärden och skyddsområden ansvarsfullt

År 2011 till exempel

- Gör vi tillsammans med ett omfattande partnerskapsnätverk beslutsanalysprogrammet Zonation till ett verktyg som hjälper oss att rikta markförvärv inom ramen för skyddsprogrammet METSO till de bästa objekten.
- Är specialtema för jakt- och fiskeövervakningen att förhindra tjuvjakt på stora vilddjur samt övervakning i anslutning till skyddet av saimenvikaren.
- Förbereder vi en riksomfattande utredning om behovet av att utveckla beståndsvården i fråga om sädgåsen.
- Publicerar vi en verksamhetsplan för att skydda det inhemska flodkräftbeståndet.
- Fortsätter vi att utveckla flygkartläggningsmetoden LiDAR för att klarlägga naturvärdena hos undervattensnaturen,

särskilt på grunda havsområden, inom ramen för det internationella SUPERB-projektet. Särskilda mål är att förbättra tolkningen av analysdata och utveckla en effektivare inventeringskamera för undervattensbruk.

- Producerar vi en rapport om skyddsområdenas tillstånd, som på ett heltäckande sätt berättar om skyddsområdenas tillstånd och nivån på skötseln i Finland.

Flexibel nätverksorganisation ger resultat

År 2011 till exempel

- Effektiviserar vi skötseln och samarbetet i världsarvsområdet i Kvarkens skärgård genom att anställa en koordinator för världsarvsområdet.
- Stärker vi våra resurser med hjälp av EU-finansierade och nationella projekt.
- Främjar vi målen gällande ett hållbart utnyttjande av viltresurserna för den offentliga viltkoncernen som omfattas av jord- och skogsbruksministeriets resultatstyrning.
- Utvecklar vi under Europaåret för frivilligarbete vår verksamhet så att vi ännu bättre hittar möjligheter för olika grupper att bedriva frivilligarbete.

Europaåret för frivilligarbete 2011

NATURTJÄNSTERNAS FINANSIERING 2010

Forststyrelsens naturtjänsters verksamhet finansieras i huvudsak med budgetmedel. Inkomstfinansieringen består av bl.a. jakttillstånds-, fisketillstånds- samt hyresinkomster.

Sammanlagt: 50,2 milj. €

I finansieringen ingår inte MM:s separata finansiering på 3,8 miljoner euro för att öka aktiekapitalet i Nouxcentret Ab.

FORSTSTYRELSENS OFFENTLIGA FÖRVALTNINGSUPPGIFTER

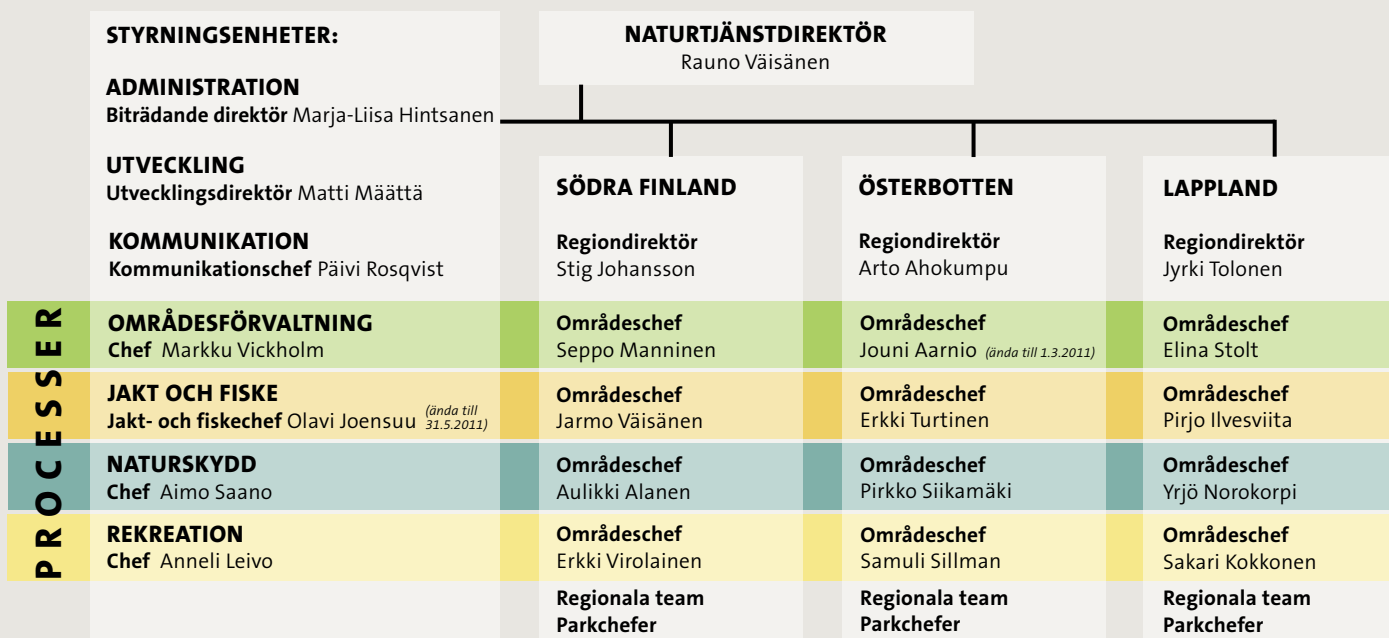
Forststyrelsen är ett statligt affärsverk, som producerar tjänster i naturresursbranschen. Forststyrelsens uppgifter indelas i företagsekonomi (bl.a. skogsbruk, tomtaffärer) och offentliga förvaltningsuppgifter som sköts av naturtjänsternas resultatområde (bl.a. naturskydd, avgiftsfria friluftstjänster). Naturtjänsterna finansieras i huvudsak ur statsbudgeten.

AREALUPPGIFTER 2010

Statens mark- och vatteninnehav (ca 1/3 av Finlands yta) är i enlighet med statens fastighetsstrategi koncentrerad till en organisation, Forststyrelsen.

- Forststyrelsen besitter 9,1 miljoner hektar statlig mark och 3,4 miljoner hektar vattenområde, sammanlagt 12,5 miljoner hektar.
- Härav sköter naturtjänsterna 3,9 miljoner hektar land och 3,1 miljoner hektar vatten, sammanlagt 7,0 miljoner hektar (55,5 % av Forststyrelsens områden):
 - 35 nationalparker, 19 naturreservat och ca 500 andra naturskyddsområden (sammanlagt ca 1,6 miljoner hektar)
 - 12 ödemarksområden (ca 1,5 miljoner hektar)
 - övriga områden bl.a. 7 statens strövområden (som är i skogsbrukets resultatområdes besittning men som sköts av naturtjänsterna).

NATURTJÄNSTERNAS ORGANISATION

NATIONALPARKERNA LOCKADE FOLK OCH GAV INKOMSTER 2010

Samfälligt får flerfaldigt tillbaka de pengar som staten investerar i användningen av nationalparker och friluftsområden för rekreation i form av företagsverksamhet och arbetsplatser.

Samtliga 35 nationalparker totala inkomst- och sysselsättande effekter 2010 var sammanlagt 108,9 miljoner euro och 1 403 årsverken och samtliga 7 strövområdens motsvarande effekter 15,5 miljoner euro och 201 årsverken.

När inkomsterna jämförs med kostnaderna för friluftstjänsterna, är kostnadsnyttoförhållande i genomsnitt 7-faldigt.

De ekonomiska effekterna beräknas med hjälp av en metod som utvecklats av Forststyrelsens naturtjänster och Skogsforskningsinstitutet. Där utnyttjas de uppgifter som naturtjänsterna insamlat om antalet besök, besökarnas penninganvändning samt koefficienter som beskriver hur pengarna cirkulerar inom den lokala ekonomin.

SKYDDSSOMRÅDEN ÄR POPULÄRA UTFÄRDSMÅL

I fjol uppgick antalet besök i nationalparkerna till cirka 1,96 miljoner och i statens strövområden till cirka 364 000. I bägge kategorierna steg antalet besök med 15 000 – 20 000.

Populärast av nationalparkerna var Pallas-Yllästunturi med 436 000 besök, populärast av strövområdena var Ruunaa med 88 000 besök.

Antalet besök i nationalparkerna, strövområdena och kundtjänstställena 2010. →

UPPSKATTAT ANTAL BESÖK I FORSTSTYRELSENS KUNDTJÄNSTSTÄLLEN 2010

(sammanlagt 849 400 besök)

Kundtjänstställe	Antal besök
Blåmusslan.....	16 400
Ekenäs.....	19 600
Etiäinen.....	8 000
Fjäll-Lapland.....	24 800
Hailuoto.....	16 900
Hautajärvi.....	7 500
Hossa.....	40 400
Ivalo.....	11 000
Kalajoki.....	31 800
Karhuntassu.....	34 700
Kellokas.....	70 100
Kiehinen.....	47 200
Kilpisjärvi.....	9 800
Koilliskaira.....	13 300
Korpoström – Saaristokeskus.....	21 000
Korvatunturi.....	7 100
Nestori – Saimens naturutställning.....	24 000
Oskari.....	11 000
Oulanka.....	73 000
Pallastunturi.....	34 200
Petola.....	15 200
Pyhätunturi.....	24 400
Ruunaa.....	7 500
Seitseminen.....	30 900
Siida.....	108 000
Syöte.....	28 200
Tavastland.....	14 500
Terranova.....	21 800
Tykö.....	25 300
Ukko.....	51 800

UPPSKATTAT ANTAL BESÖK I NATIONALPARKERNA 2010

(sammanlagt 1 958 500 besök)

Nationalpark	Antal besök
Bottenviken.....	9 500
Ekenäs skärgård.....	54 000
Helvetinjärvi.....	23 000
Hiidenportti.....	11 000
Isojärvi.....	10 500
Kauhaneva-Pohjankangas.....	5 500

Koli.....	138 500
Kolovesi.....	7 500
Kurjenrahka.....	26 500
Lauhanvuori.....	9 500
Leivonmäki.....	12 500
Lemmenjoki.....	10 000
Liesjärvi.....	31 000
Linnansaari.....	31 000
Noux.....	178 000
Oulanka.....	169 000
Pallas-Yllästunturi.....	436 000
Patvinsuo.....	12 000
Petkeljärvi.....	20 500
Puurijärvi-Isosuo.....	7 000
Pyhä-Häkki.....	16 500
Pyhä-Luosto.....	119 000
Päijänne.....	13 500
Repovesi.....	76 500
Riisitunturi.....	23 500
Rokua.....	23 500
Salamajärvi.....	12 500
Seitseminen.....	40 500
Skärgårdshavet.....	59 000
Syöte.....	31 000
Tiilikajärvi.....	8 500
Torransuo.....	17 000
Urho Kekkonen.....	287 500
Valkmusa.....	8 500
Östra Finska viken.....	19 000

UPPSKATTAT ANTAL BESÖK PÅ STATENS STRÖVOMRÅDEN 2010

(sammanlagt 364 000 besök)

Statens strövområde	Antal besök
Evois.....	84 500
Hossa.....	48 000
Iso-Syöte.....	22 000
Kylmäluoma.....	25 500
Ruunaa.....	88 000
Tykö.....	72 000
Ule träsk.....	24 000

- Naturum
- Kundtjänstställe

© Forststyrelsen 2011
 © Lantmäterverket 1/MMML/11

Forststyrelsens naturum och kundtjänstställen 2010.
 Kontaktuppgifter samt service: www.utinaturen.fi > Kundtjänst.

Estland

© Forststyrelsen 2011
© Lantmäteriverket 1/MML/11

Finlands nationalparker och naturresept, ödemarksområden och statens strövmråden samt allmänna vattenområden som förvaltades av Forststyrelsen 31.12.2010.

Information om skötseln av områden: www.metsa.fi > Naturskydd.

Information om områden och deras service: www.utinaturen.fi, www.utflyktskarta.fi

Estland

Exempel på vår synlighet
i svenskspråkiga medier 2010

Bråd sommar för fiskeövervakare

– Västra Nyland, 30.5.2010

Ekoturismen ökar

– Hufvudstadsbladet, 1.6.201

Design ska göra naturen mera attraktiv

– Hufvudstadsbladet, 11.6.2010

Vasabo upptäckte okänd stekel

– Österbottens tidning, 13.10.2010

Skärgårdens nationalpark får ett ansiktslyft

– YLE nyheter 16.11.2010

Läs mer om Forststyrelsens naturtjänsters
arbete i denna årsberättelse.

